

רע"פ 9316/17 - נדא שאער נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 9316/17

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקשת: נדא שאער

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת, בעפ"ת 4787-05-17, מיום 31.10.2017, שניתן על ידי כב' השופטת א' אריאלי

בשם המבקשת: עו"ד ג'מאל דהאמשה

החלטה

1. לפני בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטת א' אריאלי), בעפ"ת 4787-05-17, מיום 31.10.2017, במסגרתו נדחה ערעורה של המבקשת על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בנצרת (להלן: בית המשפט לתעבורה) (כב' השופט ב' קנדלפת), בפל"א 8760-07-16, מיום 19.3.2017.

2. בהחלטתי מיום 11.12.2017, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקשת במסגרת גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בנצרת, וזאת, עד להחלטה אחרת.

עמוד 1

3. ביום 29.9.2016, הורשעה המבקשת, על פי הודאתה, בעבירות של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה ברכב ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל - 1970; ונהיגה ללא רשיון נהיגה, לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה. על פי עובדות כתב האישום, ביום 25.7.2016 נהגה המבקשת ברכב כשרשיון הנהיגה שלה אינו בתוקף למעלה מ- 4 שנים; ללא פוליסת ביטוח בתוקף; ולאחר שרשיון הנהיגה שלה נפסל, ביום 20.10.2015, למשך 20 חודשים, בעקבות הרשעתה בעבירה קודמת של נהיגה בזמן פסילה (פל"א 4057-04-15) (להלן: תיק התעבורה השני).

4. זה המקום לפרט, כי במסגרת תיק התעבורה השני הורשעה המבקשת, על פי הודאתה, בעבירות זהות לאלו בהן הורשעה בתיק הנוכחי, והכוללות נהיגה בזמן פסילה, ונהיגה ללא רשיון ופוליסת ביטוח ברי תוקף. בגזר הדין בתיק התעבורה השני, מיום 20.10.2015, הושתו על המבקשת עונש מאסר בפועל למשך 6 חודשים, אשר ירוצה בעבודות שירות; עונש מאסר מותנה של 8 חודשים, לבל תעבור המבקשת עבירה של נהיגה בזמן פסילה, למשך 3 שנים; פסילת המבקשת מלנהוג או מלקבל או מלהחזיק רשיון נהיגה לתקופה של 20 חודשים, וזאת מיום 18.1.2015; הפעלת 3 חודשי פסילת רשיון נהיגה על תנאי, אשר הוטלו על המבקשת בבית משפט השלום לתעבורה בחיפה (תת"ע 2186-01-12) (להלן: תיק התעבורה הראשון), אשר ירוצו בחופף לתקופת הפסילה בת 20 החודשים; 6 חודשי פסילה על תנאי מלקבל או מלהחזיק רשיון נהיגה, וזאת לבל תעבור המבקשת, במשך 3 שנים, את העבירות בהן הורשעה או אחת מהעבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה; תשלום קנס בסך 2,000 ₪.

5. עוד אציין, כי בתיק התעבורה הראשון הורשעה המבקשת, ביום 27.12.2012, בנהיגה בשכרות, ונגזרו עליה העונשים הבאים: פסילת רשיון נהיגה למשך חמישה חודשים; 3 חודשי פסילה על תנאי מלהחזיק או מלקבל רשיון נהיגה, למשך 3 שנים; ועונש מאסר מותנה של 3 חודשים, למשך 3 שנים.

6. על פי החלטת בית המשפט לתעבורה, הוגש בעניינה של המבקשת תסקיר שירות מבחן. שירות המבחן נתן את דעתו לנסיבותיה האישיות והמשפחתיות של המבקשת ובכלל זה לגילה הצעיר (היא כבת 28 שנים); והיותה נעדרת הרשעות בעבירות פליליות, אך בעלת 7 הרשעות קודמות בתחום התעבורה, הכוללות בין היתר, נהיגה בשכרות ושלוש עבירות של נהיגה ללא רשיון נהיגה. שירות המבחן ציין, כי היה מעורב בתיק התעבורה השני של המבקשת, ובמסגרתו המליץ על שילובה של המבקשת בתוכנית טיפולית בתחום התעבורה, ואולם המלצתו לא התקבלה. אשר לכתב האישום, מושא הבקשה דנן, נטען כי המבקשת התקשתה להסביר את התנהגותה "פורצת הגבול בתעבורה, שהינה נשנית וחוזרת", ולהערכת שירות המבחן קיימת סבירות גבוהה להישנות התנהלות עבריינית מדידה של המבקשת בתחום התעבורה, אם לא תבוצע התערבות טיפולית שיקומית. לפיכך, המליץ שירות המבחן להאריך את תוקפו של עונש המאסר המותנה התלוי ועומד נגד המבקשת; להעמידה בצו מבחן למשך שנה ומחצה; ולשלב בהליך טיפולי למניעת רצידיביזם בעבירות תעבורה.

7. ביום 19.3.2017, נגזר דינה של המבקשת. בית המשפט לתעבורה נתן דעתו לעובדה, כי זו הרשעתה השלישית של המבקשת בעבירה החמורה של נהיגה בזמן פסילה, המסכנת את שלום הציבור, והפוגעת פגיעה קשה בשלטון החוק

ובערך כיבוד החוק. בנוסף, הדגיש בית המשפט לתעבורה את הצורך בענישה מחמירה בעניינה של המבקשת, אשר תשקף את עקרון הגמול שבענישה ותבטיח אכיפה אפקטיבית של עונש הפסילה. לאור זאת, נקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינה של המבקשת נע בין עונש מאסר מותנה, לבין מאסר בפועל לתקופה של שנה. זאת, בנוסף לפסילה בפועל לתקופה שבין 6 חודשים ל- 4 שנים, והשתת עונשים נלווים.

במסגרת גזירת עונשה של המבקשת בתוך מתחם הענישה, התחשב בית המשפט לתעבורה בהודאתה המיידית בעובדות כתב האישום, במסגרת ישיבת ההקראה הראשונה; בהמלצות שירות המבחן בעניינה; ובהשלכות הקשות של השתת עונש מאסר על המבקשת הצעירה, במיוחד בחברה אליה היא משתייכת. יחד עם זאת, הדגיש בית המשפט לתעבורה כי אינו רואה בהפעלת עונש המאסר המותנה תוצאה בלתי צודקת, על פי סעיף 56(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: חוק העונשין), וכי "מקרה זה הינו דוגמא טובה להראות עד כמה קשה וכמעט בלתי אפשרי לפקח על אכיפת עונש הפסילה בפועל, ומכאן הצורך בהטלת ענישה מחמירה [...] למען שמירת האפקטיביות של עונש הפסילה". זאת, בעיקר נוכח הצהרת המבקשת, במעמד מתן גזר דינה בתיק התעבורה השני, לפיה "למדתי לקח שבחיים לא למדתי", והרושם, כי היא הפנימה את חומרת מעשיה ולא תשוב לבצעם, במיוחד כשסכנת הפעלת המאסר בן שמונת החודשים מרחפת מעל לראשה.

לאור האמור, הושתו על המבקשת העונשים הבאים: מאסר בפועל לשמונה חודשים; הפעלת המאסר המותנה שהושת על המבקשת בתיק התעבורה השני, אשר ירוצה בחופף לעונש המאסר שהושת עליה לעיל; פסילת המבקשת מלקבל או מלהחזיק רשיון נהיגה לתקופה של 18 חודשים; הפעלת 6 חודשי פסילת רשיון על תנאי, אשר הושתו על המבקשת במסגרת תיק התעבורה השני, אשר ירוצו בחופף לפסילה בת 18 החודשים; פסילת המבקשת מלקבל או להחזיק ברשיון נהיגה למשך 6 חודשים, וזאת לבל תעבור במשך 3 שנים עבירה שעליה הורשעה בתיק זה, או אחת מהעבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה; 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל תעבור המבקשת עבירה של נהיגה בזמן פסילה במשך שלוש שנים.

8. המבקשת לא השלימה עם גזר דינה, וערערה עליו לבית המשפט המחוזי בנצרת.

ביום 31.10.2017, דחתה ערכאת הערעור את טענת של המבקשת, לפיה גזר הדין אינו מנומק ומפורט, כדרישת תיקון 113 לחוק העונשין, בקובעה כי בית המשפט לתעבורה התחשב בנסיבותיה האישיות של המבקשת, לרבות בגילה ובהשתייכותה המגזרית, טרם החליט להפעיל את עונש המאסר המותנה שהושת עליה. הובהר בנוסף, כי גזר הדין אינו סוטה ממדיניות הענישה הראויה ואין בנמצא נסיבות מיוחדות, המצדיקות להתערב בו. זאת, נוכח חומרת העבירה העיקרית בה הורשעה המבקשת, אשר מתעצמת לאור העובדה, כי מדובר בהרשעתה השלישית באותה עבירה. עוד נקבע בפסק הדין, כי משום האינטרס הציבורי שבמיצוי הדין עם מי שמזלזל בהוראות החוק כדוגמת המבקשת, ובשמירת יעילותו של עונש הפסילה בפועל, צדק בית המשפט לתעבורה בדחותו את המלצת שירות המבחן. לבסוף, הדגישה ערכאת הערעור, כי הערכאה הדיונית הקלה עם המבקשת כאשר קבעה, בניגוד לכלל המקובל, כי עונש המאסר המותנה יופעל בחופף לעונש המאסר בפועל שהושת עליה. לאור המפורט לעיל, נדחה ערעורה של המבקשת.

בקשת רשות הערעור

9. לטענת המבקשת, יש ליתן לה רשות לערער על גזר דינה, ובעיקר על עונש המאסר המותנה ועונש המאסר בפועל שהושתה עליה. לחילופין, גורסת המבקשת כי יש להורות על החזרת עניינה לערכאה הדיונית, אשר תגזור את דינה מחדש, וזאת רק לאחר שהמבקשת תעבור טיפול שיקומי ויוגש תסקיר משלים בעניינה. לשיטת המבקשת, החלטות הערכאות הקודמות שניתנו בעניינה גורמות לעיוות דין ולא צדק של ממש כלפיה. זאת, בין היתר, משום דחייתן את המלצות שירות המבחן בדבר מתן מענה טיפולי למבקשת; מאחר שלא נשקלו כראוי נסיבותיה האישיות הייחודיות של המבקשת; ומשגזר הדין לא התבסס על עקרונות תיקון 113 לחוק העונשין. עוד הודגש בבקשה מצבה הנפשי המתדרדר של המבקשת, אשר ביקשה ליטול את חייה, ביום 12.11.2017, ומאז היא מטופלת במרפאה הפסיכיאטרית בבית החולים רמב"ם.

דיון והכרעה

10. הלכה מושרשת היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או כאשר מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 9593/17 קריידלמן נ' מדינת ישראל (19.12.2017)); רע"פ 9109/17 סדובי נ' מדינת ישראל (19.12.2017); רע"פ 6349/17 עמרם נ' מדינת ישראל (6.11.2017)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, נחה דעתי כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, המצדיקות מתן רשות לערער לבית משפט זה ב"גלגול שלישי". עוד אציין, כי הבקשה שלפניי נסובה, כל כולה, על חומרת עונשה של המבקשת. בית משפט זה פסק, לא אחת, כי בקשות מסוג זה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור, אלא במקרים חריגים, בהם עסקינן בסטייה קיצונית מרף הענישה הנוהג והמקובל בעבירות דומות (רע"פ 9455/17 אזולאי נ' מדינת ישראל (18.12.2017); רע"פ 9605/17 פלוני נ' מדינת ישראל (20.12.2017); רע"פ 8146/17 אבישלום נ' מדינת ישראל (14.11.2017)). ניכר בנידון דידן, כי עונשה של המבקשת אינו סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה, ואין בגזר דינה כדי להצדיק מתן רשות ערעור.

11. למעלה מן הצורך, אבהיר כי לא מצאתי לקבל את הבקשה שלפניי אף לאחר שנדרשתי לטענות המבקשת לגופן. הערכאה הדיונית וערכאת הערעור נתנו גם נתנו את דעתן לנסיבותיה האישיות של המבקשת, לרבות: לעובדת שיוכה למגזר הערבי; למצבה הכלכלי של משפחתה; להודאתה באשמה; ולאמור בתסקיר שירות המבחן. כמו כן, בית המשפט לתעבורה ובית המשפט המחוזי שקלו כדבעי את השיקולים הרלוונטיים לשם קביעת מתחם הענישה ההולמת ולגזירת עונשה הפרטני של המבקשת; הם נימקו כראוי את החלטותיהם; ונשענו על העקרונות שנקבעו במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין.

12. זאת, ועוד, לא מצאתי מקום לקבל את השגת המבקשת על סטייתו של בית המשפט לתעבורה מהמלצתו של שירות המבחן, והחלטתו שלא להאריך את תוקפו של המאסר המותנה שהושת עליה, במסגרת תיק התעבורה השני. כפי שציינתי ברע"פ 9460/16 גרנבי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (12.3.2017):

"בית המשפט אינו מחוייב לאמץ את המלצות שירות המבחן, הגם שיש ליתן להן את המשקל הראוי. ראייתו של בית המשפט הינה רחבה יותר, ועליו לשקול מכלול של נסיבות ושיקולים, כגון: חומרת העבירה ונפיצותה בציבור; הצורך

בהגנה על שלום הציבור ובטחוננו; הרתעת העבריין הקונקרטי ועבריינים בכוח; וכיוצ"ב. שיקולים אלה אינם נמנים על מערכת השיקולים המנחים את קצין המבחן, והם נלקחים בחשבון, ככלל, על ידי בית המשפט בלבד, אשר אמור לשים לנגד עיניו גם את המלצותיו של קצין המבחן" (ראו גם, רע"פ 226/17 מסיקה נ' מדינת ישראל (6.3.2017); רע"פ 4719/13 צוקרן נ' מדינת ישראל (20.8.2013); בש"פ 7999/12 ג'רבי נ' מדינת ישראל (2.12.2012)).

בנסיבות דנן, עברה המבקשת בפעם השלישית עבירה של נהיגה בזמן פסילה, שהיא מהחמורות שבעבירות התעבורה (רע"פ 8466/17 אוסטניאזוב נ' מדינת ישראל (8.11.2017); רע"פ 8438/17 כיאל נ' מדינת ישראל (30.10.2017)). זאת, חרף עונש המאסר המותנה שהושת עליה במסגרת תיק התעבורה השני; אף לאחר שריצתה 6 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות; ולאחר שהיא שבה והצהירה בפני בית המשפט, כי הפנימה את חומרת מעשיה. האמת המרה היא, כי דברי המבקשת נאמרו מן השפה אל החוץ. כתשעה חודשים לאחר שהושת עליה עונש הפסילה, במסגרת תיק התעבורה השני, וטרם שחלפה תקופת הפסילה, היא ההינה לאחוז בהגה בשלישית. לכך יש להוסיף את העבירות שעניינן העדר רשיון תקף ונהיגה ללא פוליסת ביטוח, אשר גם אותן ביצעה המבקשת, ואת עברה התעבורתי הנוסף. התנהגות המבקשת מבטאת התרסה נגד שלטון החוק וזילות רבתי של החלטות בתי המשפט. בהתנהגותה זו הוכיחה המבקשת, כי אין בכוונתה להמנע מהתנהלות עבריינית בתחום התעבורה, ונראה כי אין מנוס, למרבה הצער, מהשמתה מאחורי סורג ובריח.

לפיכך, לא מצאתי מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט לתעבורה להפעיל את המאסר המותנה שהושת על המבקשת במסגרת תיק התעבורה השני, חרף המלצתו של שירות המבחן, המלצה, שכזכור נדחתה גם במסגרת תיק התעבורה השני בו הורשעה המבקשת. ראוי לחזור ולהזכיר, כי בית המשפט לתעבורה הקל עם המבקשת עת הפעיל את עונש המאסר המותנה בגין ביצוע "העבירה הנוספת", היא הנהיגה בזמן פסילה, בחופף לעונש המאסר שהושת עליה. זאת, אף שהכלל הקבוע בסעיף 58 לחוק העונשין מורה, כי עונש מאסר המותנה ירוצה במצטבר לעונש המאסר שנגזר בגין העבירה הנוספת, בהעדר טעמים מיוחדים.

13. אשר למצבה הנפשי של המבקשת, עולה מהמסמכים שצורפו לבקשה, כי היא הגיעה לבית החולים לאחר נסיון אובדני, ושחררה באותו היום "ללא סיכון אובדני או אחר, מידי", ולאחר שהביעה נכונות להשתתף בתוכנית טיפולית למניעת אובדנות. עוד עולה מהצטרפות לבקשה, כי במסגרת אותה תוכנית טיפולית היא החלה בפגישות עם פסיכותרפיסט במרפאה הפסיכיאטרית, בבית החולים רמב"ם. לא נטען בבקשה, כי פגישות אלו אינן יכולות להתקיים במהלך ריצוי עונשה של המבקשת, וראוי כי אלו יוסיפו ויתקיימו גם בתקופת מאסרה, בצד כל טיפול שיקומי אחר.

14. הבקשה לרשות ערעור נדחית, אפוא. עיכוב הביצוע, עליו הוריתי בהחלטתי מיום 11.12.2017, מבוטל בזאת.

המבקשת תתייצב לריצוי עונשה ביום 11.1.2018 עד השעה 10:00, בבית המעצר קישון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותה תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. מומלץ כי המבקשת תתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ז' בטבת התשע"ח (25.12.2017).

שׁוֹפֵט
